

Kasvun ja oppimisen lautakunta 27.09.2023 § 140

§ 140

Lausunto valtuustoaloitteeseen rauhallisten välituntitilojen saamiseksi kouluihin

Valmistelijat / lisätiedot:
Kilpeläinen Anna
Saloranta-Eriksson Outi
Tuulosniemi Susan
Lippo Asko
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-Aho Harri

Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa selostusosan mukaisen lausunnon valtuutettu Mia Noresin sekä 36 muun valtuutetun 15.5.2023 jättämään valtuustoaloitteeseen rauhallisten välituntitilojen saamiseksi kouluihin.

Käsittely

Kasvun ja oppimisen toimialajohtajan estyneenä ollessa asian esitteli talous- ja hallintojohtaja Timo Ketonen.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Mia Nores sekä 36 muuta valtuutettua ovat 15.5.2023 jättäneet valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Espoon kaupunki selvittää mahdollisuuksia siihen, miten kaikkiin kouluihin lisättäisiin oppilaille mahdollisuuksia päästä viettämään välitunti rauhallisessa tilassa.

Lausunto on valmisteltu Kasvun ja oppimisen toimialalla Suomenkielisen perusopetuksen, Ruotsinkielisten sivistyspalvelujen tulosityksikön, Suomenkielisen toisen asteen koulutuksen ja nuorisopalvelujen tulosityksikön sekä toimialan esikunnan Tilat -palvelualueen ja Hallinto ja kehittäminen -palvelualueen yhteistyönä. Espoon nuorisovaltuuston kuuleminen tehtiin 22.8.2023, mutta lausuntoa ei ole lukuisista pyynnöistä huolimatta saatu. Lausunto käsitellään Kasvun ja oppimisen lautakunnassa 27.9.2023 ja Svenska Rum -lautakunnassa 28.9.2023.

Aloitteessa todetaan, että koulujen kokojen kasvaessa myös niiden äänitaso ja muu rauhattomuus kasvavat. Osalle oppilaista suuri oppilasmäärä ja meteli eivät ole ongelma, mutta osalla se vaikuttaa negatiivisesti koulussa viihtymiseen ja jopa koulumenestykseen. Osa lapsista kuormittuu kovasta metelistä ja suuresta oppilasmäärästä. Lausunnossa viitataan lastenpsykiatrian erikoislääkäriin, lääketieteen lisensiaatti Eveliina Varimon tuoreeseen väitöstutkimukseen, jonka mukaan lasten ja nuorten psykoosilääkityksen aloittaminen on yleisempää syksyllä, mikä näyttäisi heijastelevan koulun alkuun liittyvää kuormitusta.

Lausunnossa todetaan myös, että jokaisella oppilaalla on oikeus välitunteihin, joiden aikana voi rentoutua ennen seuraavaa oppituntia. Osalle, kuten esimerkiksi autismikirjon piirteitä omaaville oppilaille, rauhallinen tila on rentoutumisen, stressin lieventämisen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi etenkin pitkällä juoksulla välttämätön.

Aloite liittyy konkreettisesti Espoon visioon olla vastuullinen ja inhimillinen edelläkävijäkaupunki, jossa kaikkien on hyvä oppia. Aloitteen mukainen sosiaalisesti kestävien ratkaisujen kehittäminen on osa kaupungin vastuullista edelläkävijyyttä, yhdenvertaisesti sekä inhimillisesti toimiminen puolestaan kuuluu espoolaiseen oikeudenmukaisuuteen. Aloite tukee myös valtuustokauden tavoitetta olla oppimisen ja sivistyksen kärkikaupunki sekä toimialan tarinaa, jossa oppimisen perustana oleva hyvinvoinnin tukeminen on tärkeää.

Kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden, ei ainoastaan autismikirjoja omaavien, on hyvinvoinnin, keskittymisen ja palautumisen vuoksi tärkeää saada rauhoittua koulupäivän aikana. Oppilaille ja opiskelijoille, joilla on neuropsykiatrisista haasteita, tämä on erityisen tärkeää. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Espoon perusopetuksen opetussuunnitelman mukainen toimintakulttuuri edistää oppimista sekä osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Lukiokoulutuksessa opetussuunnitelman mukainen toimintakulttuuri vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointiin tulee ottaa huomioon kaikessa suunnittelu- ja kehittämistyössä.

Kouluissa ja lukioissa huolehditaan siis kaikkien oppilaiden hyvinvoinnista. Yleisten toimintatapojen lisäksi tehdään tarvittaessa myös yksilökohtaisia ratkaisuja, joilla vähennetään esim. neuropsykiatrisia haasteita omaavien oppilaiden kuormittumista. Oppilaan/opiskelijan tuen tarpeet ja ratkaisut kirjataan yksilökohtaisiin pedagogisiin asiakirjoihin.

Perusopetuksen oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan opetussuunnitelman mukaisesti huomioon koulu yhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja niiden tulee edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista ja hyvinvointia. Lukioissa opetussuunnitelman mukaiset monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskelu ympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävään kehityksen mukaiseen toimintaan. Lukion opiskelijoita myös aktivoidaan kehittämään opiskelu ympäristöjään.

Uusien rakennusten suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden tarve rauhoittumiseen oppituntien ja välituntien aikana. Valmisteilla olevan koulusuunnitteluohjeen päivityksessä todetaan, että koulurakennuksessa tarvitaan myös rauhoittumisen paikkoja, joissa on mahdollista rajoittaa aistiärsyksiä sekä palautua keskittyneeseen opiskelun tilaan. Yläkoululaisten sisä välituntialueet määritellään suunnittelun yhteydessä. Espoon koulujen pihasuunnitteluohje puolestaan tukee monipuolisten ja riittävän väljien pihojen toteutumista.

Kuten aloitteessa mainitaan, Espoossa on jo kouluja, joissa oppilaille on järjestetty mahdollisuus viettää osa välitunneista rauhallisessa

tilassa, kuten koulun kirjastossa tai muussa meteliltä rajoitetussa tilassa. Alakouluissa oppilaiden välitunnit vietetään kuitenkin lähtökohtaisesti ulkoillen ja koulut ovat kehittäneet aktiivisesti välituntitoimintaa ja esim. välinelainaamoja. Sisätiloihin keskittyvä rauhallinen tila muuttaa koko toimintatavan lähtökohdan ja arvio sen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä ratkaistaan kouluissa yksittäisten oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti. Osa alakouluista on koronan jälkeen jatkanut välituntien porrastusta, jolloin käytävien oppilasvirrat ja ulkotilat ovat lähtökohtaisesti rauhallisempia. Oppilasryhmien jakaminen välitunneilla joko ajallisesti tai fyysisesti vaatii enemmän henkilöstöresurssia, ja ratkaisut on siten tehtävä koulukohtaisesti käytössä olevien mahdollisuuksien mukaan siten, että kaikkien oppilaiden turvallisuus voidaan taata.

Lukioissa on erinäisiä hiljaisia lukutiloja, ja sellaisia voi nimetä lisää esimerkiksi ”tämä on hiljainen tila” -lapuin rakennuksen mahdollisuudet huomioiden. Lisäksi lukiot peruskoulujen tavoin toteuttavat lukuvuoden aikana erilaisia rauhallisia ohjattuja hetkiä ja opiskelijoille opetetaan palautumisen merkitystä osana hyvinvointitaitoja.

Koulut kuitenkin vaihtelevat suuresti toisistaan sekä fyysisinä rakennuksina että oppilasmääriltään suhteessa tilojen antamaan kapasiteettiin ja jonkin verran myös toimintakulttuureiltaan, lähinnä oppi- ja välituntien rytmittämisen osalta. Koulujen äänitasoon vaikuttaa moni asia, kuten rakennuksen muoto aula- ja käytävätiloihin, akustiikka sekä koulun järjestyssääntöjen määrittelemä omien laitteiden käytön äänitaso välitunneilla. Suurimmassa osassa kouluja rakennus ja toimintakulttuuri kuitenkin mahdollistavat rauhallisen välituntitilan järjestämiseen kouluyhteisön sisäisin ratkaisun.

Kannustamme Espoon peruskouluja ja lukioita edistämään rauhallisuutta (visuaalinen, auditiivinen ja sosiaalinen) ja rauhoittumista koulupäivän aikana erityisesti pedagogisin keinoin. Lisäksi mahdollisuuksia rauhalliseen välituntitilaan tai -tiloihin tulee etsiä aktiivisesti, erityisesti yläkouluissa. Lukiolaisia kannustetaan mahdollisuuksien mukaan myös rauhallisiin välituntikävelyihin lähiympäristössä. Yksikkökohtaiset ratkaisut tulee kuitenkin tehdä koulu/lukiokohtaisesti.

Rauhallisten tilojen järjestämisessä yksiköissä tulee huomioida:

- perusopetuksessa käytössä olevat opettajaresurssit ja oppilaiden valvonnan järjestäminen sisä- ja ulkotiloissa. Opettajalla on jakamaton vastuu ryhmänsä oppilaista koko koulupäivän ajan
- pienten yksiköiden tilojen käytettävyys oppituntien ulkopuolella
- mahdollisesta välituntiulkoilusta luopumisen merkitys hyvinvoinnille.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite rauhallisten välituntitilojen saamiseksi kouluihin, Mia Nores ja 36 kaupunginvaltuutettua

Tiedoksi

